

Urząd Miasta Zduńska Wola
ul. Stefana Żłotnickiego 12, 98-220 Zduńska Wola

Zduńska Wola

Zduńska Wola jest gminą miejską położoną w województwie łódzkim na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych, zarówno drogowych, jak i kolejowych. Miasto znajduje się 176 km na zachód od Warszawy, 50 km od Łodzi, 165 km na północny wschód od Wrocławia i około 200 km od Poznania. Obok miasta biegnie droga ekspresowa S8 oraz krzyżują się magistral na dzień 30.06.2021 r. liczyło 39 829 mieszkańców (stałych i czasowych). Miasto zajmuje powierzchnię blisko 25 km².

Opis zabytkowego Parku Miejskiego¹

Park Miejski położony jest w centralnej części miasta. Ma nieregularny kształt i charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu. Zajmuje powierzchnię 9,6 ha i jest jedynym tak dużym kompleksem urządzonej zieleni wysokiej położonej w centrum miasta. Ważnym akcentem w skali urbanistycznej jest ulokowany w północnej części parku dwór Żłotnickich (dawna siedziba właścicieli dóbr i założyciela miasta), oraz od północno - zachodniej bryła Bazyliki - oczywistej dla tej części miasta dominanty krajobrazowej.

Park wpisany jest do gminnej ewidencji zabytków dla Miasta Zduńska Wola pod pozycją 249.

Historia parku

Park jest nierozdzielnie związany z historią miasta, wpisuje się w rozwój Zduńskiej Woli z osady w przemysłowe mia-

¹ Na podstawie materiału przekazanego przez Urząd Miasta Zduńska Wola w dniu 4.08.2021 r.

sto. Łączy się także z okresem międzywojennym - będąc miejscem stworzonym dla realizacji potrzeb rozrywkowych, kulturalnych i sportowych społeczności miejskiej. Można przypuszczać, że obecny park został założony w okresie, kiedy teren dawnej Jurydyki, włączonej już do miasta, znajdował się w posiadaniu Zenona Anstadta – właściciela miejscowego browaru oraz dawnych zabudowań należących do Złotnickich. Zenon Anstadt, twórca parku, jego założeń architektonicznych i formy użytkowej, zmienił sposób myślenia o tej części miasta, nawiązując w ten sposób do dużych ośrodków miejskich, w szczególności do Łodzi i jej parków, pełniących funkcję przestrzeni estetycznej, kulturotwórczej i rekreacyjnej. Pochodzący z Łodzi browarnik wzorował się na fabrykantach swego rodzinnego miasta, którzy przy pałacach zakładali ogrody, z czasem udostępniane ogółowi mieszkańców. Wzorem dla założenia zduńskowolskiego stał się park helenowski w Łodzi, który powstał w roku 1885 na terenach wokół rodzinnego browaru Anstadtów.

Historia Parku Miejskiego jest nierozdzielnie związana z browarem. Zenon Anstadt został właścicielem browaru najprawdopodobniej w 1902 r. W latach 1903–1904 nabył dodatkowo tereny przylegające do rzeki Pichny i stawów w obecnym Parku Miejskim, by mieć dostęp do wody, tak niezbędnej w procesach produkcyjnych. Nie poprzestał tylko na działalności biznesowej związanej z browarem. Postanowił wokół niego, wzorem łódzkiego Helenowa, urządzić ogród spacerowy dla mieszkańców miasta, który za opłatą oferował wiele atrakcji.

Park dysponował również stajnią dla koni i zaprzęgów. Odwiedzający go zduńskowolanie mogli obserwować szlachetne łabędzie pływające po stawie na tle fontanny lub odwiedzić niewielkie zoo z egzotycznymi zwierzętami. Mogli również zażyć kąpieli lub wypożyczyć łódkę zacumowaną w przystani. Zimą staw zamieniał się w ślizgawkę dla łyżwiarzy. Na wyspie ustawiono altanę oraz wybudowano muszlę koncertową. W 1929 r. właściciele browaru wydzierżawili park magistratowi zduńskowolskiemu. Miasto w dalszym ciągu dbało, by park zachował swój dotychczasowy charakter miejsca wypoczynku i rozrywki, początkowo czerpało też z parku dochody, np. oddając w dzierżawę rosnące tam drzewa owocowe oraz ślizgawkę. Po II wojnie światowej park zaczął podupadać, stopniowo ubywało atrakcji, a urządzenia parkowe, jak ławki czy altanka na wyspie, ulegały systematycznemu niszczeniu.

Rewaloryzacja

Dzisiaj Zduńska Wola powróciła do swych najlepszych tradycji. Miasto zrealizowało projekt pn. „Rewaloryzacja Parku Miejskiego w Zduńskiej Woli” z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

Park poddany był rewaloryzacji, która przywróciła jego dawną świetność i ponownie otworzyła go na mieszkańców. Zupełnie nowe alejki parkowe, wyremontowane stawy, romantyczny mostek, zaciszna altana, ciekawa fontanna, domek dla łabędzi, pergole, stylizowane latarnie parkowe i odnowiona zieleń ponownie stały się atrakcyjne dla mieszkańców Zduńskiej Woli i ich gości. To kontynuacja zacnej tradycji Anstadtów.

DZIAŁANIA W ZAKRESIE REWALORYZACJI PARKU

Żeby przywrócić parkowi dawną świetność należało skupić się na trzech polach działań:

1. Ochrona walorów przyrodniczych

Na terenie parku znajduje się głównie drzewostan liściasty składający się z gatunków rodzimych z niewielkim udziałem gatunków obcego pochodzenia. W starej części znajdują się unikatowe okazy drzew, m.in. klony srebrzyste, dęby szypułkowe. Część drzew została uznana za pomniki przyrody. Ponadto, na terenie parku znajdują pomniki przyrody,

ochronie podlega istniejąca zieleń, w tym starodrzew, układ przestrzenny, walory krajobrazowe, warunki ekspozycji obiektów architektonicznych. Stan zdrowotny istniejącego drzewostanu nie był zadawalający. W celu ochrony walorów przyrodniczych i historycznych parku został opracowany projekt gospodarki drzewostanem na podstawie szczegółowej inwentaryzacji dendrologicznej, która wykazała konieczność zabiegów takich, jak: wycinka drzew martwych, umierających, zagrażających bezpieczeństwu, odrostów korzeniowych i młodego samosiewu oraz zabiegi pielęgnacyjno-sanitarne. Projekt przewidywał zabezpieczenie przed zniszczeniem, należyte utrzymanie i pielęgnowanie roślin, a także nasadzenia, które będą promować rośliny w całym ich bogactwie zróżnicowania, łącznie z kolekcjami roślin cebulowych i traw ozdobnych. Bardzo ważne było, aby na obszarze starego parku, zadbać o to, aby utrzymać historyczny układ i podkreślić jego walor poprzez kompozycję kwater. Ponadto w dbałości o zachowanie historycznej wartości parku zmodernizowano alejki i istniejące ogrodzenie. Głównym celem tych działań jest zabezpieczenie przed niszczeniem, należyte utrzymanie i pielęgnowanie zachowanych elementów kompozycji parku.

2. Podniesienie wartości użytkowej parku

Podniesienie wartości użytkowej parku polegało na budowie bezpiecznych nawierzchni alejek parkowych, bardziej funkcjonalnego oświetlenia i wyposażenia go w małą architekturę. Wieloletnie niedoinwestowanie spowodowało znaczną degradację ciągów pieszych oraz małej architektury. Większość alejek parkowych stanowiły drogi gruntowe rozmywane podczas opadów ze względu na skarpowe ułożenie terenu. W celu naprawienia tego stanu rzeczy przygotowano odpowiednią dokumentację projektową. W części historycznej parku niezwykle ważnym elementem jest wyspa na dużym stawie, którą zagospodarowano poprzez wymianę istniejącej nawierzchni oraz wybudowano altanę, stanowiącą miejsce wypoczynku i imprez publicznych. Bardzo ważnym elementem było wzmocnienie skarpy na wyspie poprzez demontaż płyt betonowych i założenie geosiatki wypełnionej otoczekami i obsianej trawą, co poza poprawą bezpieczeństwa, nadało temu miejscu odpowiedni charakter.

Na obszarze całej części historycznej wyposażono park w elementy małej architektury nawiązujące do stylu epoki, w której park powstał. Należą do nich: altana (na wyspie), fontanna (pływająca na stawie), mostek, a także stylizowane ławki parkowe i kosze na śmieci oraz lampy.

3. Poprawienie bilansu wodnego terenu i renowacja zbiorników

W celu zapobieżenia w przyszłości degradacji ciągów pieszych oraz poprawienia bilansu wodnego terenu, który ma wpływ na kondycję roślin, przygotowano projekt zagospodarowania wód deszczowych. Projekt ten zakładał proekologiczne gospodarowanie wodą opadową. Dzięki zastosowaniu zrównoważonych systemów drenażu (ZSD) woda opadowa pozostaje w miejscu opadu, co znacznie poprawia bilans wodny na terenie parku. Ponadto poprzez zatrzymanie wody opadowej poprawiono mikroklimat i bioróżnorodność. Zastosowanie ZSD poprawiło kondycję szaty roślinnej i przyczyniło się do równowagi w bilansie wodnym krajobrazu miejskiego. W opracowywanym projekcie zagospodarowania wód deszczowych i renowacji zbiorników wodnych zaplanowano zastosowanie urządzeń gromadzących, odprowadzających i retencjonujących wody opadowe. Zastosowane w projekcie rozwiązania nie wymagały zaawansowanych, drogich technologii, a oprócz dbałości o środowisko naturalne, zakładały także poprawienie jakości przestrzeni miasta, bowiem układ stawów i zasilająca je rzeka Pichna stanowi ważny element układu ekologicznego Zduńskiej Woli (korytarz ekologiczny i lokalne biocentra). Zbiorniki wodne na terenie parku wymagały kompleksowej renowacji, a nie tylko odmulenia. Zasilane są wodami z rzeki za pomocą systemu urządzeń piętrząco-upustowych, których stan techniczny był niezadawalający. Skorodowany beton na skarpach, zamulone wloty przepustów oraz brak elementów urządzeń piętrzących, uniemożliwiały prawidłowe funkcjonowanie zbiorników, wykorzystywanych jako powierzchnia buforowa nadmiaru wody mogącej wystąpić na rzece.

Budynki urzędu miasta w cieniu parkowych drzew

Dwór Stefana Żółtackiego - założyciela

Fontanna pływająca nocą - fot. Ryszard Sierociński

Zabytkowy wiaz